

Bokanmeldelse:

Norske lægers Nordkap–Varangerfærd 1905

Michael 2005; 2: 333–5.

Hansson R, Kobro I. Norske lægers Nordkap-Varangerfærd 1906.

Kristiania: Centraltrykkeriet, 1905. Faksimileutgave med forord av Birger Løvland. Oslo: Topografisk forlag, 2005. 92 s, rikt illustrert.

ISBN: 82-7981-037-4. NOK 238. Boken kan bestilles fra: berg@imprint.no

1905 var et begivenhetsrikt år i Norge. Året var selvsagt først og fremst preget av unionsoppløsningen. I mars ble Christian Michelsen statsminister og så gikk det slag i slag med parlamentarisk dramatikk, to folkeavstemninger og Karlstad-forhandlinger. Til sist endte året som kjent med at en ny norsk konge ankom Kristiania i slutten av november og en ny periode i landets historie tok til.

Men det skjedde selvsagt også mye annet. Blant annet avholdt norske leger det «11te almindelige norske lægemøte» i Trondheim. I etterkant av dette møtet ble det arrangert en båttur fra Trondheim til Kirkenes og tilbake. Med ledsagere og andre var det i alt 136 passasjerer ombord D/S Hera på denne turen som ble dokumentert i en egen bok som utkom i 1906.

Hundre år etter har allmennlege Birger Løvland tatt initiativ til at denne boken utgis på nytt i en faksimileutgave og med forord av Løvland selv (1). Gjengivelsen er uvanlig vakkert og pietetsfullt utført av Topografisk forlag og Valdres trykkeri. Fotografiene er mange og med få unntak «reproducert efter fotografier af færdens deltagere» som det heter i «Færdens forhistorie». Av denne innledningen fremgår det for øvrig at idéen om en slik tur hadde eksistert helt siden det fjerde alminnelige norske legemøte i Bergen i 1891. Ting tok sin tid.

Bokens forfattere er Isak Kobro (1867 – 1953), som beskriver turen nordover, og Rasmus Hansson (1859 – 1934), som beskriver turen sørover. Rasmus Hansson var en høyt profilert generalsekretær i Legeforeningen fra 1900 til 1924 og Isak Kobro var assistent for generalsekretæren fra 1900 til 1907. Kobro hadde for øvrig en fortid som stor-

Leger og ledsagere på tur. Bilde fra boka.

tingsstenograf. Blant mye annet redigerte han tredje utgave av Norges Læger (1908) og utgav et tillegg til verket 36 år senere. Hanssons og Kobros beskrivelser av turen gir et fascinerende innblikk i den tidens politiske stemning og kollegiale kultur.

Deltakerlisten er i seg selv spennende lesning. Her var leprabakteriens oppdager Gerhard Henrik Armauer Hansen (1841–1912) som hadde holdt foredrag på legemøtet. Her var den legendariske professor Søren Laache (1854–1941). Her var Oscar Egede Nissen (1843–1911), kanskje mer kjent fra avholds- og arbeiderbevegelsen enn fra medisinen. Her var den allsidige Eilert Støren (1860–1929) fra Meldalen som blant annet møtte på Stortinget 1910–12. Og ikke minst, her var gjestene Hulda (1862–1934) og Arne Garborg (1851–1924).

Boken gir en kronologisk beskrivelse av de elleve dagene om bord. D/S Hera la fra kai om kvelden 19. juli 1905 i Trondheim i gråvær, men allerede ved Torghatten ble det «stegende sommersonne» i det som beskrives som «den første af de mange vellykkede landstigninger». Nordkapp ble nådd 23. juli 1905 og dette ble markert med champagne, taler og sanger.

Den aktuelle politiske situasjon ble berørt i August Korens (1833–1929) tale: «...Tykke skyer dækker for tiden vor politiske horisont. Maatte med Guds naadige hjælp fredssolen bryde gennem disse skyer og kaste sit velsignede skin over nordens lande.... Norge er nu helt vort. Det har reist sig i fuld frihed.»

Selv hundre år senere kan vi, med forfatternes og ikke minst fotografenes hjelp fornemme den spesielle atmosfære det må ha vært om bord i D/S Hera. Men omgangstonen og humoren virker tidløs og gjenkjennelig. Før returen til Trondheim ble deltakerne tildelt sine deviser. For professor Laache lød den slik: *Sardiner er godt, sordine er bra. For humør paa turen tak skal Du ha.*

Sosialt samvær var viktig for det kollegiale fellesskap, da som nå. Dagens Hurtigrute-kurser til tross: Det er nesten med misunnelse man leser denne reiseberetningen. Alle ære til Birger Løvland og andre som har sørget for at vi kan få del i den historiske ferden. I den lange rekken av «1905-bøker» som foreligger, vil den være et originalt, men godt valg. Boken er en perfekt julegave til en historieinteressert kollega.

Magne Nylenna
professor dr. med.
Sosial- og helsedirektoratet,
Oslo

Litteratur

- 1) Løvland B. Norske legers Nordkapp-Varanger-ferd i 1905. Tidsskr Nor Lægeforen 2005;125:1525.